УДК 634.8:581.5:632.4./952

О. М. Бурдейна

Національний науковий центр
«Інститут виноградарства і виноробства ім. В. Є. Таїрова»,
Україна

СІРА ГНИЛЬ ВИНОГРАДНИХ НАСАДЖЕНЬ В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

У статті наведено результати вивчення поширеності та розвитку сірої гнилі у виноградарських господарствах півдня України в умовах 2012 року. За результатами польових досліджень хворобу було виявлено на багатьох сортах винограду. Найбільшого ступеню поширення вона набула в Херсонській області.

Ключові слова: сіра гниль, інтенсивність розвитку, поширення хвороби, зараження, результати досліджень.

Вступ. Сіра гниль являється найбільш поширеною і шкідливою серед інших гнилей винограду. З 50-х років ХХ століття збитки, що завдаються хворобою, значно зросли. Вона уражує всі надземні органи виноградних кущів: суцвіття, ягоди, пагони, листя [1].

У випадку теплої і вологої погоди під час цвітіння винограду сіра гниль розвивається на маточках і тичинках квіток. На них з'являється сірий наліт конідіального спороношення грибка, вони засихають і осипаються. Ягоди уражуються сірою гниллю протягом всього періоду росту і розвитку. При високій вологості повітря вони покриваються пишним сірим нальотом, буріють, розм'якшуються [2]. На смак ягоди стають кислими, з запахом цвілі.

Влітку при умовах високої вологості повітря хвороба може уражувати пагони та листя, які теж вкриваються сірим нальотом і швидко загнивають.

Збудник сірої гнилі – вищий гриб із класу Дейтероміцети - Botrytis cinerea Pers. (сумчаста стадія Sclerotinia fuckeliana Fuck.). Він розвивається при температурах від +5 до +31˚С. Спори проростають при високій вологості. Ягоди уражуються сильніше при частих змінах дощових і засушливих днів.

Гриб зимує у вигляді склероціїв, які формуються на рослинних рештках або на ураженій лозі. Склероції з'являються пізно восени і мають вигляд чорних, продовгуватих бугорків діаметром 2 – 4 мм. Весною при температурі вище +12˚С і високій вологості склероції проростають. В уражених тканинах розвивається грибниця, а згодом на них утворюється конідіальний наліт.

Розвиток сірої гнилі залежить від погодних умов і особливостей агротехніки вирощування винограду. В умовах високої вологості і температури хвороба розвивається за типом епіфітотії і може знищити практично весь урожай протягом кількох днів [3].

Методика досліджень. Дослідження були виконані протягом 2012 року на виноградниках Одеської, Миколаївської та Херсонської областей. Фітосанітарний стан рослин оцінювали впродовж всього вегетаційного періоду. В польових умовах візуальними спостереженнями досліджували поширеність та інтенсивність розвитку захворювання. Необхідні обліки здійснювали за загальноприйнятими методиками.

Результати досліджень. У 2012 році склались несприятливі погодні умови для сірої гнилі. В досліджуваних областях хвороба проявилася осередками і масового поширення не набула.

Найсприятливіші умови для сірої гнилі склалися в Херсонській області. Там перші ознаки хвороби було зафіксовані на сорті Рислінг рейнський. На кінець вегетаційного періоду розповсюдження сірої гнилі сягало 6,5%, а інтенсивність розвитку – 3,0%. На інших сортах винограду розвиток хвороби був ще слабшим і складав у середньому 1,9 – 2,2%.

Рівень поширення сірої гнилі в Одеській області був меншим, не перевищував 5,8%, а ураження складало 2,6%. Такий прояв хвороби можливо зумовлений метеорологічними умовами: літніми засухами й високою температурою повітря.

Найменше ураження винограду спостерігалось в Миколаївській області, де інтенсивність розвитку сірої гнилі на різних сортах була в межах 0,8 – 1,2%. Подальший розвиток хвороби на кінець вегетаційного періоду спостерігався на всіх обстежених нами сортах (табл. 1).

Таблиця 1

Інтенсивність ураження сірою гниллю виноградних насаджень, 2012 р.

Сорт	Площа, га	Розповсюдження хвороби, P%	Розвиток хвороби, R%
ДП «ДГ Таїровське», Одеська область			
Аркадія	0,4	5,8	2,6
Молдова	9,0	3,5	1,7
Мускат таїровський	6,0	5,2	2,1
Одеський чорний	12,0	2,5	1,2
Сухолиманський білий	7,0	4,9	2,0
ВАТ «Коблево», Миколаївська область			
Одеський чорний	22,0	2,0	0,8
Шардоне	31,0	3,8	1,6
Мерло	20,0	1,7	0,6
Каберне Совіньон	17,0	2,1	1,0
Рислінг	50,6	4,5	2,0
АФ Радгосп «Білозерський», Херсонська область			
Аркадія	19,6	6,2	2,8
Молдова	12,0	3,0	1,6
Шардоне	14,2	5,2	2,3
Рислінг рейнський	15,0	6,5	3,0
Сухолиманський білий	13,2	5,0	2,1

Висновки. Сіра гниль – широко поширене і давно відоме захворювання винограду. Висока вологість і температура – це основні чинники, які впливають на розвиток хвороби.

У 2012 році склались несприятливі погодні умови для розповсюдження сірої гнилі на виноградниках півдня України. Найбільше ураження винограду спостерігалось в Херсонській області (на сорті Рислінг рейнський), а найменше – в Миколаївській області, де сорти мали найвищу стійкість до сірої гнилі.

Література

1. Болезни и вредители винограда / В. В. Власов, М. С. Константинова, Н. А. Мулюкина, Е. А. Шматковская. – Одесса: ННЦ "ИВиВ им. В. Е. Таирова", 2011. – 144 с.
2. Вредители, болезни и сорняки на виноградниках / Ж. А. Чичинадзе, Н. А. Якушина, А. С. Скориков, Е. П. Странишевская. – К.: Аграрна наука, 1995. – 303 с.
3. Виноград і виноградарство. Практичний і навчальний посібник / В. О. Ходак, І. Г. Шашков, І. М. Козар [та ін]. – Ужгород: Карпати, 2007. – 408 с.

Бурдейная О. Н.

Серая гниль виноградных насаждений в условиях юга Украины

В статье приведены результаты изучения распространения и развития серой гнили в виноградарских хозяйствах юга Украины в условиях 2012 года. По результатам полевых исследований болезнь была обнаружена на многих сортах винограда. Наибольшую степень распространения она приобрела в Херсонской области.

Ключевые слова: серая гниль, интенсивность развития, распространение болезни, заражение, результаты исследований.

Burdeinaya O.N.

Grey rot of the vine planting in the conditions of south of Ukraine

In the article the results of study of distribution and development of grey rot in the vineyard farms in the south of Ukraine in 2012 are submitted. The results of field research the disease has been detected in many types of grapes. The greatest extent of it acquired is registered in the Kherson region.

Keywords: grey rot, intensity of development, spreading a disease, infection, results of researches.